

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра зарубіжної літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

_____ Майя НІКОЛАЄВА

« 31 » 08 _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ РИТОРИКИ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 03 гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізації:

035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська

035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

Освітньо-професійні програми:

Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

ОНУ
2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи риторики». Одеса: ОНУ, 2023. – 14 с.

Розробник:

Силантьєва В.І. д. філол. н., професор, зав. кафедри зарубіжної літератури

Мусій В.Б., д. філол. н., професор кафедри зарубіжної літератури

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри зарубіжної літератури

Протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри Валентина СИЛАНТЬЄВА

Погоджено із гарантом ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

 Наталя БІГУНОВА

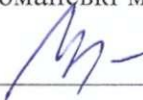
Погоджено із гарантом ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька»

 Інесса АЗАРОВА

Погоджено із гарантом ОПП «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська»

 Олена ГРИГОРОВИЧ

Погоджено із гарантом ОПП «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька»

 Мальвіна МАРІНАШВІЛІ

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету РГФ

Протокол № 1 від «29» 08 2023 р.

Голова НМК Олена ГРИГОРОВИЧ
(підпис)

Переглянуто та затверджено на засідання кафедри зарубіжної літератури

Протокол № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засідання кафедри зарубіжної літератури

Протокол № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>очна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 1	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u> Спеціальність <u>035 Філологія</u> Спеціалізація: 035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська; 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька; 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська; 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)	Вибіркова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	
		<i>Семестр</i>	
		2-й	
		<i>Лекції</i>	
		20 год.	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		10 год.	
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год.	
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування розуміння студентами риторики як мистецтва переконання та впливу оратора (письменника) на слухача та читача; виклад засад теорії красномовності; формування розуміння неориторики художньої словесності як системи прийомів, які використовує письменник для надання найбільшої виразності своєму слову, а тим самим для досягнення найповнішого (точного) сприйняття цього слова читачем.

Завдання – надати студентам знання про історію формування та розвитку риторики від доби античності до сучасності, про вплив риторики на літературу, про риторичні засоби, які використовує оратор, науковець та митець художнього слова; сформувати у слухачів навички філологічного аналізу риторики текстів, а також вміння точно, логічно та переконливо формулювати положення своєї промови в аудиторії (урок, лекція, доповідь), або в письмовій науковій роботі.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

Інтегральної:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальних (ЗК):

ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН01. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН03. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*:

- сутність об'єкта та мети риторики як дисципліни, того, що відрізняє риторіку від поетики;
- етапи розвитку риторики та її специфічні ознаки на кожному з етапів (риторика доби античності, Середньовіччя, Нового часу, сучасний стан та завдання риторики);

– загальні засади сучасної неориторики;

вміти:

- розглядати різні аспекти побудови тексту, виявляти прийоми мовного впливу, оцінювати вибрані автором мовні засоби, засоби мовної виразності;
- виявляти умови створення та виголошення промови (місце, час та ін.); авторські стратегії підбору засобів впливу на аудиторію, зважаючи на її риторичну стратегію; аналізувати типи аргументів (за і проти, сильні і слабкі), що використовує автор;
- обґрунтовувати вибір автором композиції тексту (співвідношення початку і кінця, поділ тексту на частини, характер переходів між частинами тексту) як його риторичні стратегії - зміна точок зору (внутрішня / зовнішня, своя / чужа, просторова, тимчасова, оціночна та ін.):
- надавати загальну оцінку мови тексту (переконливість, оригінальність та ін.);
- опрацьовувати та аналізувати вказані у списку джерела та додаткові з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати
- аналізувати запропоновані для читання художні тексти

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Риторика як наука, класична історія та теорія риторики

Тема 1. Риторика як наука (вступ). Риторика як вчення про переконливу та ефективну мову. Риторика і граматики, риторика і діалектика, а також логіка і поетика. Історія становлення дисципліни. Давня Греція і Рим в історії класичної риторики. Софісти як перші вчителі-просвітителі (другій половині V в. до н.е.) Закони логіки і дискусійне мистецтво як основа риторичних знань.

Тема 2. Дидактичні та риторичні форми мистецтва в риториці. Дидактикум. «Форми художньої творчості, яка має повчати, показувати корисність предмета або популяризувати галузь науки». Вергілій, Епікур, Лукрецій: витоки дидактичного красномовства у творчості. Риторичні форми спілкування. Фактор естетичної насолоди у промові ритора. Провідні стилі красномовства (літературно-розмовний та фамільярно-розмовний).

Тема 3. Техніка ораторського мистецтва і закони сучасної риторики. Основні закони риторики: а) закон гармонізуючого діалогу; б) закон орієнтації та просування адресата; в) закон емоційності промови; г) закон задоволення. Етос, пафос, логос в риториці. Завдання оратора та образ ідеального ритора. Чотири закони сучасної риторики: традиційне та нове.

Тема 4. Персоналії. Сократ і Платон про створення ідеального державного устрою. Загальнофілософська позиція Платона. Проблема виховання «морально-чистих» громадян і заснування Академії. «Діалогове письмо» Платона («Федр», «Горгій»). «Ейдоси» Платона: буття, душа, істина, любов. Закони переконання слухачів.

Тема 5. Персоналії. Аристотель як фундатор риторичної системи та публічної промови. Сенс та значення трьох книг трактату «Риторика». Проблема аргументації та способів переконання слухачів, етичні основи красномовства,

риторика як мистецтво спонукання до дії. Риторика Аристотеля і діалектика: дискусія з Платоном і вироблення нових засобів впливу на слухача.

Тема 6. Персоналії. Аристотель. Провідні позиції трикнижкової «Риторики». Вчення про виховання громадянина та політичного діяча. Комплекс егоїзму та довіри. Аналіз особистих властивостей та особливостей оратора. Технічна сторона риторики: способи вираження, якими має користуватися ритор в мовленнєвій практиці. Вчення про побудову (композицію) промови. Поняття про силогізм та ентимему. Ентимема (риторичний силогізм) в практиці ритора.

Тема 7. Персоналії. Цицерон як засновник риторики Давнього Риму. Загальна характеристика провідних праць: «Про оратора», «Брут, або Про знаменитих ораторів», «Оратор». Фактори виховання оратора: а) природне обдарування; б) розумова жвавість та почуття; в) саморозвиток та запам'ятовування; г) вивчення теорії ораторського мистецтва; д) практика. Філософія та право як основи риторичної думки. Цицерон про необхідність фундаментальних знань та пафосність промов. **Праці Квінтіліана** як заключний і узагальнюючий етап розвитку класичної риторики. Квінтіліан як методист. Риторика і методика навчання. Мовленнєва практика Квінтіліана. Поняття про гомілетіку. Раціональна риторика і логіка. Проблема шляхетних відносин зі слухачами. Підручники Квінтіліана: розробка методичних рекомендацій щодо роботи з аудиторією.

Тема 8. Класична риторика і сучасність. Неориторика. Продовження розробки положень риторики у Новій час. Виникнення у XVI столітті чернечого ордену єзуїтів, який займався систематичним вивченням словесності з точки зору шляхів створення нових текстів, розробка та викладення єзуїтами вчення про словесність як витончене, правильне, переконливе мовлення; започаткування ордену мережі навчальних закладів, які досі існують у країнах Європи та в яких особливе значення надається словесному мистецтву – вмінню писати та говорити; значення цієї праці ордену єзуїтів для Одеського університету, історія якого пов'язана з Рішельєвським ліцеєм, котрий будувався на кшталт єзуїтської школи на чолі з абатом Домініком Шарлем Ніколя.

Сучасне розуміння терміну «риторика», риторика художнього тексту як система прийомів, які використовує письменник для надання найбільшої виразності своєму слову, а тим самим для досягнення найповнішого (точного) сприйняття цього слова читачем. Засоби мовної виразності (за В.А. Єфремовим): цілеспрямованість автора (чи досяг автор поставленої мети); умови створення та виголошення промови (місце, час та ін.); підбір мови тексту (зважаючи на риторичну стратегію конкретної аудиторії); типи аргументів (за і проти, сильні і слабкі); види аргументації (індуктивна / дедуктивна, спадна / висхідна, спростовує / підтримуюча, одностороння / двостороння і ін.); ефективність аргументації; композиція тексту (початок і кінець, поділ на частини, переходи між ними); зміна точок зору (внутрішня / зовнішня, своя / чужа, просторова, тимчасова, оціночна та ін.); використання різних типів мовлення; правильність, точність, доречність, виразність мови (допущені чи фактичні, логічні, мовні помилки); комунікативні невдачі, їх причини; доцільність використання тропів і риторичних фігур; прийоми і засоби діалогізації мови тексту; засоби вираження мовної агресії (якщо такає, її допустимість); демагогічні і маніпулятивні прийоми; загальна оцінка мови тексту (переконливість, оригінальність та ін.). Застосування означених засобів в процесі аналізу риторики художнього тексту.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Очна форма				
	Усього	У тому числі			
		л	сем	лаб	сп
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Риторика як наука, класична історія та теорія риторики					
Тема 1. Вступ. Риторика як наука. Риторика і граматики, діалектика, логіка і поетика. Історія становлення дисципліни.	9	2			7
Тема 2. Дидактичні та риторичні форми риторики. Вергілій, Епікур, Лукрецій: дидактикум. Фактор естетичної насолоди у риторичній промові.	9	2			7
Тема 3. Техніка ратора та основні закони сучасної риторики. Етос, пафос, логос. Завдання ратора та образ ідеального оратора.	12	2	2		8
Тема 4. Сократ і Платон про створення ідеального державного устрою. Проблема служіння і заснування Академії. «Діалогове письмо» Платона.	12	2	2		8
Тема 5. Аристотель як фундатор риторичної системи та публічної промови. Проблема аргументації та етичні основи риторики.	9	2			7
Тема 6. Провідні позиції трактату Аристотеля «Риторика». Вчення про виховання громадянина та політика. Ентимема (риторичний силогізм) в риторичі.	11	2	2		7
Тема 7. Цицерон як засновник риторики Давнього Риму. Роботи з риторики. Виховання ратора. Філософія, тема фундаментальних знань. Праці Квінтіліана як заключний етап розвитку класичної риторики. Квінтіліан-методист. Основи гомілетики.	12	2	2		8
Тема 8. Класична риторика і сучасність. Неориторика.	14	4	2		8
Підсумкове заняття. Висновки курсу.	2	2			
Усього годин	90	20	10		60

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 3. Праці Платона: основоположні питання, що підняті в трактатах («Федр», «Горгій»).	2
2	Тема 4. Коментування трактату Аристотеля «Риторика». Провідні проблеми головної праці Аристотеля з риторики.	2
3	Тема 6. Цицерон як засновник риторики Давнього Риму. Коментування трактату «Оратор».	2
4	Тема 7. Образ оратора і слухачів у працях Квінтіліана.	2
5	Тема 8. Авторські риторичні засоби в новелі Е.-Е. Шмитта «Досконалий злочин»	2
	Усього	10

6. Теми практичних занять

Практичні заняття не передбачені.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

/п	Назва теми/ види занять	Кількість годин
1	Тема 1. Риторика як наука, історія формування риторики. Софісти, кініки та Платон. Основні положення трактатів «Федр» і «Горгій». <i>Конспектувати і готуватися до семінарських занять</i>	7
2	Тема 2-3. Антична доба в історії риторики: Аристотель, Цицерон як засновники професійного красномовства. <i>Конспектувати трактати названих авторів, готуватися до семінарського заняття.</i>	15
3	Тема 4. Риторика Квінтіліана як заключний етап розвитку класичної риторики. Методики, запропоновані Квінтіліаном. Конспектувати обрану частину напрацювань автора (теорію чи методику).	8
4	Тема 5-6. Основні категорії риторики. Етос. Пафос. Логос. Діалектика спілкування, етапи взаємин оратора і слухача. Характеристика ратора та слухача. Стилістичні фігури і тропи в промовах оратора. Конспектування критичної літератури. Творча робота «Образ слухача (ритора) в роботі оратора» (вибірково).	14
5	Тема 7. Загальні питання організації слухача, задачі ратора. Психологія слухачів. Професійна характеристика ратора. Форми спілкування з аудиторією. Найбільш вагомні прийоми активізації слухача. <i>Есе: «Ритор як учитель: монолог і діалог у промові</i>	8

	<i>оратора» (вибірково). Підготовка до семінарського заняття.</i>	
6	Тема 8. Сучасні погляди на шляхи вивчення риторики художнього тексту. <i>Конспект статей: 1) Нищета В. Художня література в перспекції риторики: аспект виражальних риторичних засобів; 2) Шостак О.О. Риторичний аналіз художнього тексту (на перехресті античності і нериторичних теорій).</i>	8
	Усього годин	60

9. Методи навчання

Словесні: Лекція, розповідь, пояснення, бесіда, евристична бесіда.

Наочні: ілюстрування навчального матеріалу.

Практичні: виконання самостійних завдань.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Поточний і періодичний контроль: усне опитування, контрольна тестова робота.

Підсумковий: залік

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	у повному обсязі володіє системними знаннями про основні етапи розвитку риторики та суттєві ознаки науки про красномовство, оперує фактами та відомостями; глибоко та всебічно розкриває еволюцію розуміння шляхів користування словом з метою вдалої аргументації, переконання, досягнення певного емоційного стану слухачами та читачами; самостійно знаходить додаткову інформацію з основної і додаткової літератури та використовує її при виявленні причинно-наслідкових зв'язків у розвитку науки про здібності слова оратора	вільно використовує набуті теоретичні знання на семінарських заняттях; глибоко та всебічно аналізує й інтерпретує положення фахівців у галузі риторики давнього часу та сучасної неориторики; аргументовано обирає вид аналізу та виявляє загальні та відмінні тенденції в них; формує висновки і узагальнення стосовно їхньої специфіки й місця в розвитку культури; проявляє творчий підхід та ініціює нові шляхи розв'язання комунікативних проблем, використовуючи при цьому основну та додаткову літературу; зразково виконує контрольні тестові завдання; може оцінити результати власної практичної діяльності
Добре	досить повно володіє знаннями про основні етапи розвитку мистецтва риторики та суттєві ознаки науки про красномовство,	має стійкі навички аналізу сутності цієї теорії красномовства, що запропонував той чи інший ритор, але в основному застосовує

	оперує фактами та відомостями; здібний розкрити еволюцію науки про користування словом з метою вдалої аргументації, переконання, досягнення певного емоційного стану слухачами та читачами; самостійно знаходить додаткову інформацію з основної і додаткової літератури та використовує її при виявленні причинно-наслідкових зв'язків у розвитку науки про здібності слова оратора. Але не завжди йому вистачає достатньої глибини та аргументації; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує отримані знання, але допускає при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки	стандартні види аналізу; більшість тестових завдань виконує правильно
Задовільно	знаннями про сутність риторики, особливості науки про красномовство володіє на репродуктивному рівні або відтворює певну частину даного матеріалу з елементами логічних зв'язків; називає основні етапи розвитку поглядів на комунікативні можливості слова, визначає їх представників, але має значні ускладнення під час виділення суттєвих ознак теоретичної програми кожного з фахівців-риторів і формулювання висновків	під час коментування теоретичних засад кожного з фахівців у галузі риторики має ускладнення; у процесі аналізу виступу того чи іншого оратора проявляє елементарні, нестійкі навички; правильно виконує половину контрольних тестових завдань; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків виявляє непослідовність
Незадовільно з можливістю повторного складання	матеріалом з теорії риторики володіє поверхово; понятійний апарат розкриває безсистемно; не може обґрунтувати та аргументовано пояснити проблему, порушену в ораторському виступі, головні комунікативні засоби.	зміст прочитаних текстів (виступів видатних ораторів, або статей з риторики як мистецтва впливу на аудиторію) відтворює погано, недостатньо розкриває їх сутність; уміння та навички аналізу виступу оратора відсутні, тому тексти їхніх виступів аналізує фрагментарно, без узагальнень та висновків, допускає при цьому суттєві неточності; окремі тестові завдання виконує за допомогою викладача
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє матеріалом з науки риторики	виконує лише елементи аналізу теоретичних статей з риторики або виступів видатних ораторів та тестових завдань, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для поточного контролю

1. Як і коли риторика почали сприймати наукою?
2. Яким чином риторика пов'язана з дидактикою і логікою?
3. Який вплив здійснює на риторика психологія?
4. Що є спільного і чим відрізняються методики софістів і кініків?
5. Що вважав основою риторичних знань Платон?
6. Які положення трактатів Платона про риторика і досі актуальні?
7. Прокоментуйте вчення Платона про моральні засади риторики.
8. Внесок Аристотеля в теорію та історію риторичної думки.
9. Які положення риторики Аристотеля можна вважати сучасними та актуальними?
10. Образ оратора і слухача в трактатах Аристотеля.
11. Що таке риторичний силізізм Аристотеля? Порівняйте науковий силізізм з ентимемою.
12. Внесок Цицерона в теорію та історію риторичної думки.
13. Які положення риторики Цицерона можна вважати сучасними та актуальними?
14. Етос, логос, пафос в розробках Цицерона.
15. Образ оратора у працях Цицерона.
16. Чим відрізняється риторична наука Давніх греків від риторики Давнього Риму?
17. Квінтіліан про фізичну підготовку оратора та його морально-етичний кодекс.
18. Квінтіліан як засновник методики викладання риторики.
19. Провідні положення риторико-методичних напрацювань Квінтіліана.
20. Риторика в культурі Нового часу.
21. Розвиток уявлень про зміст риторики у сучасну добу
22. Риторика художньої словесності як окрема галузь науки про красномовність
23. Засоби досягнення письменником мовної виразності.
24. Комунікативні невдачі і шляхи їхнього запобігання.
25. Що таке «мовна агресія», засоби вираження мовної агресії і питання про її доречність / недоречність.
26. Види ораторської аргументації, типологія аргументів.
27. Питання про точку зору в риторичі і значимість зміни точок зору в ораторському виступі.
28. У чому полягає правильність, точність, доречність, виразність мови і як можна досягти їх.
29. Зміст категорії «семантичні опозиції» і значимість використання семантичних опозицій як засобу риторики художньої мови.
30. Які положення теорії риторики ви вважаєте найбільш важливими?

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль								Періодичний контроль (тестування)	Загальна оцінка
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Поточний контроль передбачає оцінювання за кожною з тем навчальної дисципліни (оцінки на семінарах, за виконання СРС). Періодичний контроль проводиться у вигляді бланкового тестування за Т1–8. Усі види контролю оцінюються в межах 100 б. кожний. Загальна оцінка – це середнє арифметичне усіх видів контролю.

Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів, або якщо він набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він повинен виконати залікове завдання (див. Перелік питань для поточного контролю) і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D		
60-69	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Костусяк Н.М. Академічна риторика та письмо: методичні рекомендації. Луцьк: Надстир'я, 2022. 44 с. URL : <http://surl.li/oijrz>
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи риторики». Одеса: ОНУ, 2023. 14 с.
3. Силабус навчальної дисципліни.

14. Рекомендована література

Основна

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Мовленева комунікація: підручник. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. 464 с.
2. Василенко В.А., Герман В.В. Академічна риторика: навч. посібник для студ. гуманіт. ф-в вищ. навч.закл. Суми: Натапуха А.С., 2011. 275 с.
3. Костусяк Н.М. Академічна риторика: навч. посібник. Луцьк: Надстир'я, 2021. 127 с.
4. Красницька О.В. Основи ораторського мистецтва та риторичної комунікації: практикум. Київ: Компринт, 2019. 109 с.
5. Куньч З., Гордиловська Г., Шлімих І. Риторика. Львів : Львівська політехніка, 2017. 496 с.
6. Нікітіна А.В., Барилова Г.К., Кравченко М.В. Риторика: навч. посібник. Старобільськ, 2021. 240 с.
7. Семеног О.М. Культура наукової української мови: навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
8. Сивачук Н.П., Снігур І.М., Санівський О.М. Академічна риторика: навч. посібник. Умань: Вид-во «Сочінський», 2013. 375 с.
9. Стехіна В.М. Неориторика в масовій комунікації: навч. посібник. Київ: НТУУ «КПІ», 2017. 144 с.

Додаткова

1. Гончарова О.М. Античне красномовство як дискурсивний феномен культури: монографія. Київ: НАКККім, 2011. 272 с.
2. Мусій В.Б. «Примара» Лесі Українки: внутрішня організація тексту. *International scientific and practical conference «Philological sciences, intercultural communication and translation studies: theoretical and practical aspects»: conference proceedings, February 26-27, 2021. Vol.1. Venice: Izdevnieciba “Baltija Publishing”*, 2021. P. 102–106.
3. Мусій В.Б. Семантичні опозиції в оповіданні Петра Кралюка «Рубльов». *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Т. 32 (71). № 6. Ч. 2. С. 187–191. DOI <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.6-2/32>
4. Ницета В. Художня література в перспекції риторики: аспект виражальних риторичних засобів. *Семантика мови і тексту: матеріали XI Міжнародної наукової конференції (Івано-Франковськ, 26 – 28 вересня 2012 р.)*. Івано-Франковськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. 2012. С. 433–436.
5. Семків Р.А. Риторика та іронія у малій прозі Івана Франка. *Наукові записки НаУКМА*. 2001. Т. 19. Спецвипуск. Ч. 1. С. 24–27.
6. Шостак О.О. Риторичний аналіз художнього тексту (на перехресті античності і нериторичних теорій). *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2017. Вип. 2 (86). С. 144–151. URL : <http://surl.li/oijur>

15. Електронні інформаційні ресурси

1. <http://dspace.nbuiv.gov.ua/> Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України є бібліотекою відкритого доступу і передбачає безкоштовний доступ читачів до наукової інформації за ключовим словом, назвою публікації, автором тощо.
2. <https://ouci.dntb.gov.ua/> OpenUkrainianCitationIndex (OUCI) – українська база даних наукових цитувань, призначена для пошуку публікацій (за ключовим словом, назвою публікації, автором тощо) у різноманітних наукових царинах.
3. <http://dspace.nbuiv.gov.ua/handle> «Вікно в світ. Зарубіжна література: наукові дослідження» – науково-теоретичний журнал; представлено в мережі Інтернет на сайті Інституту літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України
4. <http://chtyvo.org.ua/> онлайн-бібліотека україномовної літератури.
5. <https://literarydevices.net/LiteraryDevices> – словник літературних понять, які допомагають оцінити, інтерпретувати та аналізувати літературний твір.
6. <http://www.textetc.com/theory.html> textetcetera – сайт висвітлює питання поезики, літературної теорії та критики.
7. <https://il-journal.com/index.php/journal/issue/view/212> «Слово і час» – науково-теоретичний журнал академічного літературознавства.